

Mozaic cultural

Străzi, case, oameni

Steluța SUCIU

Acel ceva care dă unicitate Șcheului îl descoperi dacă ai răgazul să te plimbi pe străduțele-i întortocheate. Odinioară, case zugrăvite colorat. Fațada avea două ferestre cu obloane. Pe porțile din lemn, cioplite cu măiestrie, era aplicat nelipsitul ciocan în formă de șarpe, cu care se bătea în porți. Și cu puțină imaginație, la ceas de seară, s-ar putea să întinzi o pereche de șcheieni, îmbrăcați în haine de sărbătoare: el cu pălărie neagră din "fil", spențer cu mînci și revere din care se vede cămașa albă, cioareci din dimie, în picioare - cizme; ea - cu ie, sumnă și laibăr, cingătoare cu paftale, la gît salba cu galbeni. Deasupra maloteaua garnisită cu blană de jder sau vidră. Casele își trăiesc acum alt destin, viața din interiorul lor se desfășoară sub alt nume. Am căutat realitatea de odinioară topită în realitatea de astăzi. Cu aceste gânduri am urcat pe străduța Bilea, pe lângă zidul Cimitirului Bisericii "Sfîntul Nicolae", și am apucat-o pe strada, chiar așa se numește, Biserica "Sf. Nicolae". Știam că aici se afla o piatră cu inscripție cu litere chirilice: *Ridicatu-s-au acest pod de dumnealui Hani Radu Inașu, 1778* (anul trebuie pus sub semnul întrebării). Acum am găsit mai mult un bolovan care poartă mîzgăliturile timpului modern. Mi-am continuat drumul, convinsă că urmele trecutului nu s-au șters definitiv. Pe aceeași stradă, la nr. 17, o placă cu două fotografii, așezată pe zidul lateral al casei, vorbește de primii locatari: *Florea Sibian* (28 iulie 1872 - 25 noiembrie 1943) și *Maria Peligrad* (15 septembrie 1876 - 22

Casa de pe str. C. Lacea nr. 32 (1773)

Șcheieni în costume specifice

Casă din Șchei

noiembrie 1943), *carî prin sîrguință, muncă cîstită și truda neobosită, au clădit în a. 1906 și 1910, și au trăit pînă la trecerea în eternitate în această casă, în credință și evlavie către Dumnezeu. Brașov, 1944.* Mai mult ca sigur, această placă a fost fixată de nepoți ca un semn de recunoștință față de înaintașii care au durat prin hărnicie construcția.

Pe strada Constantin Lacea, ne oprim în fața casei de la nr. 32. Nu aștră de ineditul construcției, ci pentru a privi o pictură, acum într-o avansată stare de

degradare, care îl reprezintă probabil pe Arhanghelul Gavriil. Deducem, o inscripție în chirilică, mărturie a ridicării casei în 1775. Mai jos, la nr. 16 și 18, două case mai arătoase, despărțite de o străduță, Pietroasa. La sfîrșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului XX, aveau același proprietar, pe Paul Budiu, un personaj interesant. S-a născut în 1854, la Arad. A studiat la Universitatea din Budapesta și Viena. Din 1880 se stabilește la Brașov, unde va rămîne pînă la sfîrșitul vieții. A fost profesor de latină și elină la Gimnaziul din Brașov (Liceul

"Andrei Șaguna"). În buna tradiție a profesorilor brașoveni, implicați în bunul mers al școlii, a întocmit manuale și dicționare. Menționăm câteva titluri: "Gramatica latină pentru cls. I și a II-a" (1887), "Vocabularul latin pentru cls. a II-a gimnazială", prelucrat după Perthes (1888), în colaborare cu Ștefan Iosif și Andrei Bărcăneanu, "Gramatica limbii eline" (1898), "Carte de citire pentru studiul limbii eline" (1909), o parte din ele tipărite cu sprijinul Fondului "Coresi" - constituit în 1896, în timpul directorului Virgil Onișu - al cărui scop

era încurajarea editării cărților școlare în limba română. Lucrările amintite au servit ani buni interesului predării limbilor clasice la prestigioasa școală brașoveană. În amintirea foștilor elevi, profesorul Paul Budiu a rămas și prin pitorescul comportamentului. Deși nu ducea lipsă de bani, fiind proprietar al citorva rînduri de case, umbra cu haine peticite, cizme de proastă calitate, pantaloni de pănură. În "Hronicul și cîntecul vîrștelor" (Ed. Tineretului, 1965), Lucian Bologa, care i-a fost elev, îi dedică câteva pagini, din care răzbate fina ironie dublată de caldă înțelegere pentru "curiozitățile multe și felurile apucături sau mai puțin întîmplările în legătură cu el", intrate în istoria anecdotică a liceului. Arătat "în acțiune", profesorul are toate datele unui adevărat personaj literar. "Cu înfățișarea lui de silen suferind ușor de icter, Budiu părea o rămășiță din alte milenii. Fără îndoială că dascălul nostru era un clasicizant, dar clasicismul său era de-o desăvîrșire intrată în putrefacție, și purta în țesuturile sale degenerescențe și alterări de dens, excesiv pitoresc" (p. 125). Linile de portret sugerează un joc al sentimentelor în planul existenței. După moartea sa, cărțile, unele rarități, din imensa bibliotecă a profesorului Paul Budiu, au fost răvășite și transformate în combustibil pentru foc... Sînt multe de povestit despre străzile, casele și oamenii care le-au locuit. Cunoscător al Șcheului, artistul plastic Eugen Moga a avut amabilitatea să-mi fie companion în această plimbare, realizînd și câteva schițe pe care le alăturăm.

Simeze bucureștene

Dana GLIGA

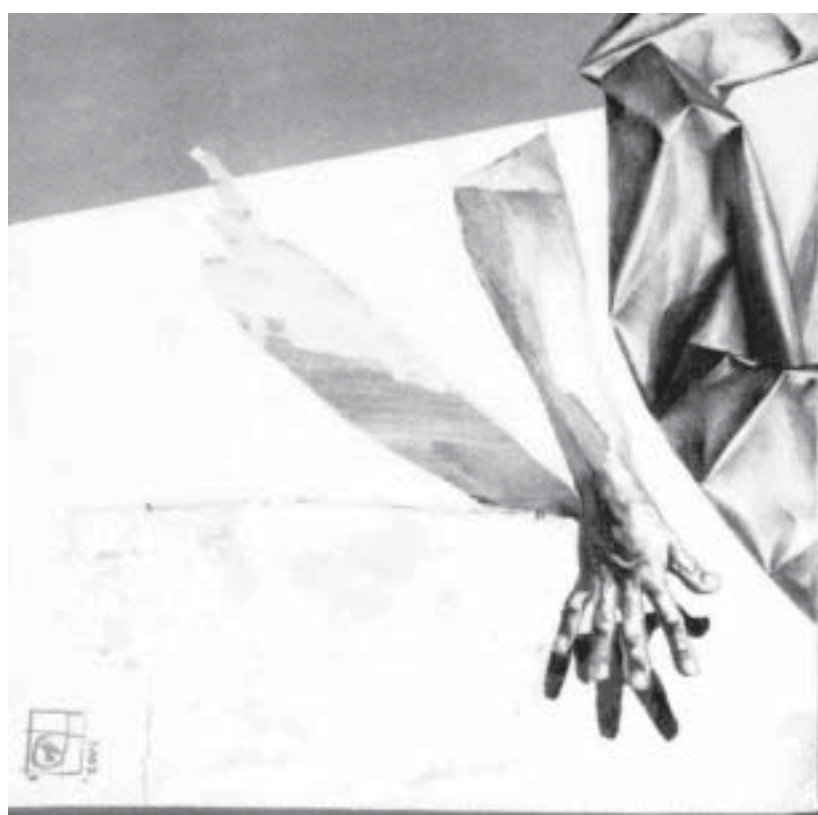
Galeria „Hag” a devenit „Ivan”. Spațiul expozițional ne-a făcut martorii unei expoziții remarcabile, miercuri, 9 aprilie. Un reper pentru arta fotografică contemporană. Opt lucrări de fotografie, intitulate „V(o)iler” a căror autoare este Ioana Noveanu, masterand, anul doi în cadrul Facultății de Foto-Video Procesare Computerizată a Imaginii, Universitatea Națională de Arte București, aduc în scenă semnificații ale individualității și aspecte ale generalului, elaborate de o strategie scenografică indusă de fundamentul afectului. Sînt reiterate momente inedite, știute poate de fiecare dintre noi, dar trecute prea repede prin filtrul retinei. Este modalitatea de a observa cum fiecare își construiește povestea vieții lui. Sînt reiterate motive ale copilăriei transpuse în stări actuale, în mod intuitiv, structurate prin intermediul emoțiilor. Aparent este un necunoscut, care se redimensionează în prezent și te plasează în acel context, prin atributele unei poezii, încărcate de figuri de stil. Îndată te regăsești într-un clișeu... surprins de acțiune. Frapant în lucrările Ioanei Noveanu este modalitatea de a-i anexa *monologului* său, multiple posibilități de exprimare, structurate pe un arsenal scenografic și conceptual, vădînd continuitate. Cele opt lucrări sînt realizate în lamda pe dibond (aluminiu) și prezintă dimensiuni variate (16x24 cm, sau 1x20 cm). De asemenea, o caracteristică esențială a expoziției este aceea prezența a non-liniar-ului, respectiv absența secvențialității. Ca artiști preferați, declarați de către artistă se numără: Jeff Wall, A. Brotherus, artiști ai Școlii Finlandeze.

Curatorul expoziției, Cosmin Moldovan, a exprimat concret mediul cu care interacționează publicul, privind

expoziția: „Scenografia vorbește în metafore, personajele valsează prin spații naturale, idilice, povestea e deschisă, combinațiile sînt infinite. Totul e mister, candid și sentimental, păstrîndu-și totuși substanța solidă...”

Cel de-al doilea eveniment, vernisat recent, joi, 17 aprilie, în spațiul arhicunoscut „Apollo”, un eveniment de talie internațională și chiar cu promovare internațională, aflat sub egida simbolică „Formă, culoare, timp” prezintă publicului, un răspuns „magister” pentru publicul artei contemporane. Este o expoziție identificabilă, în spectrul artei profesionale tocmai prin inițiativa incomparabil de activă a curatorului Vasile Pop-Negreșteanu, atît prin vernisarea - sărbătoare a artei izvorite pe meleagurile Țării Oașului, precum și prin documentul tipărit, un deosebit catalog realizat de o echipă de profesioniști. Expoziția este alcătuită din douăsprezece nume consacrate ale artei românești: Adrian Chira, Onisim Colta, Dorel Găină, Marin Gherasim, Gheorghe Mureșan, Liviu Paul, Vasile Pop-Negreșteanu, Ioan Pop-Prolog, Dumitru Radu, Mircea Roman, Dumitru Șerban, Marcel Stanciu plus un critic de artă, Corneliu Antim, renumit în scrierea de specialitate a artei. Simpozionul de Artă Contemporană „Formă, culoare, timp” se desfășoară în primele două decade ale lunii august, manifestare concordantă cu sărbătorirea catalogului. Realizat cu coordonarea efectivă a unor artiști recunoscuți pentru activitatea deosebită precum: Florin Stoiciu, Vasile Pop-Negreșteanu - tehnoredactare computerizată, viziune grafică. Florin Stoiciu - machetă grafică, design copertă, catalogul oferă publicului oportunitatea de a citi câteva dintre gândurile artiștilor, vitale pentru dialogul cu creația dumnealor. Iată cîteva: „Ne cuprindem palmele căutătoare de

frig, tulburați căutăm bucuria” - Adrian Chira; „Pentru omul satului tradițional românesc, lumea, existență nu sînt de conceput fără centru... Acest sentiment al integrării într-o armonie cosmică este subliniat de omul tradițional într-o artă plină de simboluri subordonate unei coerențe organice, o artă ancorată în mit și rit, o artă încărcată de semnificație, construită în baza unui cod cultural.” - Onisim Colta; „Fotografia ca artă este, trebuie să fie, egală întru artă. Fotografia actuală, cea de prezentenți și cea asumată de școala de la Cluj, știe și vrea să fie parteneră cu oricare dintre artele vizuale clasice, noi și experimentale. Ca și artiști individuali și ca asociere de echipă sau de grup ne asumăm cu bucurie atitudinile fotografice și cele transfotografice, singulare sau în complicate parteneriate cu orice mediu și atitudine de concept și expresie dintre artele vizuale” - Dorel Găină; „Drumul. Privind retrospectiv, constat că drumul meu de pictor a fost, pînă la un moment dat, plin de meandre. O neliniște a căutării și înțelegerii propriei lumi interioare dar și a celei din afara mea m-au făcut să schimb mereu strategiile exprimării mele ca pictor, să le adaptez nevoilor (psihic, sufletesc, intelectual) în care mă aflam. Mereu am avut sentimentul că pictura este jurnalul meu zilnic, că este seismograful fină, fidelă a ceea ce se petrece cu mine. Mereu am pus pictura mea în legătură cu viața mea, cu devenirea ei.” - Marin Gherasim; „Preferința pentru geometria clară, înscrisă în spațiul într-o modalitate care să ofere dinamicitate constantă din toate unghiurile dar și un sens cu o încărcătură implicită m-a condus către variante care, fiecare în parte, au fost adaptate materialului de lucru și ambientului în care urmau să fie așezate.” - Gheorghe Mureșan; „În timpul acestui simpozion m-am preocupat de problemele luminii

ca reprezentare, ca spirit întrupat în construcții imaginare încărcate de simboluri, înțelesuri terestre, temporale și atemporale, fragmente de iconă... înfricate în corpul picturii în albul și structura straielor oșenești” - Vasile Pop-Negreșteanu; „Început ritual ancestral; dăltuirii sacadate ce mărunțesc piatra, suprafețe ruгоase; mister. Venirii pe formele împlinite, rotunjite prin mișcări tandre, slefuitoare, mă așteaptă. Tăcere, smerenie, mare taină. Ca o protecție divină.” - Dumitru Radu; „Nici simplitatea nu este scopul meu, căci eu încerc doar să-mi identific gîndirea cu materialele pe care le înflesc. Fiecare material își are limba sa proprie, iar scopul meu nu este să înlocuiesc această limbă cu propriul meu limbaj, ci pur și simplu să-l fac să exprime ceea ce gîndesc, ceea ce văd, în limba-l care este proprie (cea ce constituie o parte a frumosului)...” -

Dumitru Șerban. „Formă, culoare, timp” capătă identitatea frumosului printr-o inițiativă exigentă a artei, a valorii stabilite în parametrii unei viziuni clare, specifice unui amplu program. Limbajul artistic utilizat este, în genere, abstract, cu rezonanțe figurative, simbolice, precum subliniază însuși curatorul, artistul Vasile Pop-Negreșteanu. Așadar, precum ne amintim specialistul, criticul de artă, Corneliu Antim: „Dacă am vrea să deslușim caracteristica principală a acestei inițiative - întru-totul laudabilă și pe cale de a deveni notorie prin amploarea și consistența autorității și performanțelor ei artistice intrinsece sub nobila și mereu incitantă triadă a „Formelor, culorilor și timpului”, ce rezumă în fond aspirația spre frumos și armonie a comunităților umane de oriunde și oricînd - aceasta ar fi necesitatea, unanim consfințită a continuității...”

Festivalul cîntecului și dansului popular românesc

Consiliul Județean Brașov, Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Brașov împreună cu Primăria Vama Buzăului, vă invită marți, 29 aprilie, orele 13:00, la „Festivalul cîntecului și dansului popular românesc în satele din Carbură Carpaților”. Anul acesta Festivalul se află la cea de-a II-a ediție și va reuni formații de copii și adulți din județ și din localitățile învecinate cu Vama Buzăului. Doriința organizatorilor a fost aceea ca Festivalul să se desfășoare în fiecare an într-o altă localitate din județ, pentru a face cunoscut cîntecul și dansul tradițional românesc. La Vama Buzăului vor fi prezente ansamblurile din Săcele, Budlia, Teliu, Dumbrăvița, Comăna, Tărlungeni și ansamblul din localitate. Invitații speciali ai acestui festival sînt PETRICĂ MUREȘAN și SAVA NEGREAN - BRUDAȘCU, acompaniați de taraful ȚARA BİRSEI, condus de prof. Petrișor Varga. Vă așteptăm la Căminul Cultural din comuna Vama Buzăului pentru a lua parte împreună la acest eveniment!

Teatru

Teatrul „Sică Alexandrescu” vă invită miercuri, 30 aprilie, ora 19.00, Sala Studio la spectacolul „La Chunga” de Mario Vargas Llosa. Regia: Cristian Dumitru. Scenografia: Axenti Marfa. Interpretare: Virginia Ița Marcu, Iulia Popescu, Vlad Jipa, Gabi Costea, Marius Cisar. Prețul biletelor: 10 lei; Preț redus pentru pensionarii, elevi, studenți: 5 lei.

Recitalul de la ora cinci

Opera Brașov și Muzeul „Casa Mureșenilor” vă invită vineri, 2 mai, ora 17.00 la „Recitalul de la ora cinci” dedicat „Zilelor Brașovului”. Interpretare: Tina Munteanu (soprană), Nicoleta Chirilă (soprană), Mirela Zafiri (soprană), Corina Klein (soprană), Nicolae Zaharia (tenor), Mugar Culelaru (bariton), Cristian Fieraru (bariton), Nora Vlad (actriță), Adela Urcan (vioară), Sena Ducaru (pian). În program: *Gheorghe Dima, Jacob Mureșianu, Ciprian Porumbescu, Tiberiu Brediceanu, Norbert Petri, Gherase Dendrinu*. Un recital extraordinar, cuprînzînd muzică românească, în care se disting importanți compozitori brașoveni. Cîntece, lieduri, arii și duete care s-au impus peste vreme, intrînd în patrimoniul muzical național, într-o interpretare de zece stele. O invitație specială pentru melomanii brașoveni, în cadrul generos al Zilelor Brașovului. Recitalul are loc la sediul muzeului, intrarea publicului făcîndu-se pe bază de invitații, în funcție de numărul locurilor existente.

Salon muzical Mozart

Filarmonica Brașov și Muzeul „Casa Mureșenilor” vă invită marți, 6 mai, ora 17.00, la *Integrala sonatelor pentru vioară și pian de Wolfgang Amadeus Mozart, Sonatele K.V. 301; 303; 481; 379; 526*. Interpretare: Alina Nanceuf (vioară), Liliana Iacobescu (pian), cu participarea poetei Nadia-Cella Pop. Biletele se pot procura de la sediul Filarmonicii din str. Apollonia Hirschner nr. 10 (tel. 477.813), zilnic (L-V), între orele 10-17. În ziua concertului, biletele se pot procura și de la Muzeul „Casa Mureșenilor”, începînd cu ora 16.

Uniunea Scriitorilor din România (USR) a marcat, joi, printr-un simpozion festiv, organizat în Sala Oglinzilor din sediul instituției, Casa Monteoru-Catargi împlinirea a o sută de ani de la înființarea Societății Scriitorilor Români. Ministrul Culturii și Cultelor, Adrian Iorgulescu, a elogiat „rolul covârșitor avut de USR în propășirea culturală a țării, ca și rolul literaturii în istoria României, parte integrantă a unui ADN spiritual ce ne conferă identitate la scară planetară”. Iorgulescu a amintit, de asemenea, „cei 50 de ani de luptă cu cenzura, în timpul comunismului, cînd, alături de profesori și colaboraționiști care s-au acuiat sub aripa protecției a Uniunii, au existat și profesioniști adevărați care și-au făcut onest meseria publicînd opere de valoare în toate domeniile”. Ministrul Culturii și Cultelor i-a amintit în context pe dizidenții Paul Goma, Dorin Tudoran și Mircea Dinescu. Adrian Iorgulescu a subliniat că MCC face eforturi pentru traducerea culturii române în limbi de circulație

internațională, pentru sprijinirea participării editorilor și scriitorilor la târgurile internaționale de carte ca și pentru sprijinirea festivalului internațional „Zile și nopți de literatură” desfășurat la Neptun, pentru acordarea de subvenții editorilor și achiziționarea de cărți pentru bibliotecă. Scriitorii Teodor Vărfolici și Ion Ianoși au evocat momente din istoria Societății Scriitorilor Români și a Uniunii Scriitorilor. Uniunea Scriitorilor din România (U.S.R.) este succesoarea Societății Scriitorilor Români (S.S.R.). S.S.R. a fost creată în anul 1909 și a funcționat sub această denumire pînă în martie 1949. Ultimul președinte al S.S.R. a fost Victor Eftimiu. U.S.R. a apărut în 1949 prin fuziunea între S.S.R. și Societatea Autorilor Dramatici. Primele încercări de a crea organizații de scriitori în România datează, după unele surse, din 1821, 1827, 1831. Începutul propriu-zis se face cu Asociația literară Română din 1848, dar aceasta nu funcționează. O Societate Literară Română a fost fondată în 1866,

inaugurată în 1867, transformată în Societatea Academică Română și ulterior, din 1879, în Academia Română. Preocupările de început ale Academiei au fost filologice, extinse apoi la domeniile științei, culturii și artei. Dar prima Societate a Scriitorilor Români s-a ivit ca proiect în 1908 și a fost pusă în funcțiune de o adunare generală de 47 de scriitori la 2 septembrie 1909. Comitetul de conducere al noii societăți i-a avut ca președinte pe Mihail Sadoveanu și ca vicepreședinte pe Dimitrie Anghel. În 1911, noul președinte, Emil Gârleanu a obținut recunoașterea SSR ca „Persoană morală”. A urmat la conducere criticul Mihail Dragomirescu. În timpul primului război mondial SSR a funcționat în refugiu la Iași. În perioada 1926-1932, Societatea Scriitorilor Români a fost condusă de Liviu Rebreanu, ales an de an timp de șapte ani consecutiv. A fost în opinia istoricilor literari cea mai fastă perioadă a SSR. După 1944 s-au exercitat asupra S.S.R. presiuni politice din partea noii puteri, epurări etc. Conferința de

fuziune între S.S.R. și societatea Autorilor dramatici din martie 1949 marchează înființarea Uniunii Scriitorilor din R.P.R., ulterior „dîn R.S.R.”, devenită U.S.R. în 1990. În perioada 1949-1989, U.S.R. a funcționat ca „organizație obștească și profesională de creație”, fiind din punct de vedere legal subordonată statului și finanțată de stat. Cu toate acestea, U.S.R. și-a păstrat o autonomie de organizare și de acțiune care a făcut din ea cea mai incomodă organizație recunoscută de statul comunist. După 1989, USR a devenit o asociație de creatori, non-guvernamentală, non-profit și apolitică, întretinîndu-se prin autofinanțare. USR a cunoscut schimbări succesive ale statutului în funcție de modificarea obiectivelor sale și de evoluția societății românești. Primul statut care stipula independența politică a Uniunii a fost adoptat în aprilie 1990. Au urmat amendări ale statutului în 1995 și 1997. Cea mai recentă schimbare de statut a survenit în martie 2005.